

PEDAGOGIK QOBILIYAT VA UNING AHAMIYATI

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti Pedagogika fakultiteti, 4-

*bosqich talabasi **Boboyeva Mahina Shamsulloyevna,***

Ahrorova Mohira Bahriddinovna,

Xaitov Abdujabbor Sanginovich

Annotatsiya: Ushbu maqolada pedagogik qobiliyat tushunchasi, uning turlari, shakllanish omillari hamda ta'lim-tarbiya jarayonidagi o'rni haqida so'z yuritiladi. Shuningdek, zamonaviy pedagog shaxsida qobiliyatlar tizimini shakllantirish muammolari va ularning hal etish yo'llari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: pedagogik qobiliyat, o'qituvchi shaxsiyati, metodik mahorat, psixologik tayyorgarlik, ta'lim sifati.

Kirish

Pedagogik jarayonning samaradorligi ko'p jihatdan o'qituvchining shaxsiy fazilatlariga, ayniqsa, uning kasbiy-pedagogik qobiliyatlariga bog'liq. Bugungi globallashuv davrida ta'lim tizimiga qo'yilayotgan talablar ortib borayotgan bir paytda, pedagogik qobiliyatni shakllantirish va rivojlantirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Pedagogik qobiliyat tushunchasi

Pedagogik qobiliyat – bu shaxsning ta'lim-tarbiya faoliyatida muvaffaqiyatli ishlashini ta'minlovchi individual-psixologik xususiyatlar majmui hisoblanadi. Bu qobiliyatlar o'qituvchining bilim va ko'nikmalaridan tashqari, uning ichki dunyosi, empatiya darajasi, muloqotga kirishish mahorati, kuzatuvchanligi va ijtimoiy faolligiga ham bog'liq.

Pedagogik qobiliyat turlari

Olimlar pedagogik qobiliyatni bir nechta asosiy turlarga ajratadilar:

1. **Didaktik qobiliyat** – bilimlarni aniq, tushunarli va tizimli bayon eta olish qobiliyati;

2. **Tashkiliy qobiliyat** – o'quvchilar jamoasini boshqarish, mashg'ulotni samarali tashkil eta olish;
3. **Kommunikativ qobiliyat** – samarali muloqot o'rnatish, o'quvchilar bilan psixologik kontaktni shakllantirish;
4. **Perseptiv qobiliyat** – o'quvchilarning ichki holatini tushuna olish, ularning shaxsiy xususiyatlarini sezish;
5. **Ijodiy qobiliyat** – yangicha pedagogik yondashuvlarni qo'llash, metodik yangiliklar kiritish.

Pedagogik qobiliyatning ahamiyati

Pedagogik qobiliyatlar:

- Ta'lim sifati va samaradorligini oshiradi;
- O'quvchilarda motivatsiyani kuchaytiradi;
- Sog'lom psixologik muhit yaratadi;
- Yangi pedagogik texnologiyalarni joriy etish uchun zamin yaratadi;
- O'qituvchining kasbiy muvaffaqiyatini belgilaydi.

Pedagogik qobiliyatni shakllantirish omillari

1. **Kasbiy tayyorgarlik** – pedagogik bilimlar, metodik ko'nikmalarni egallash;
2. **Amaliy faoliyat** – tajriba orttirish orqali qobiliyatlarni rivojlantirish;
3. **Refleksiya va tahlil** – o'z faoliyatini baholash, xatolardan saboq olish;
4. **Motivatsiya va ichki ehtiyoj** – kasbga mehr va o'zini doimiy rivojlantirishga intilish.

Xulosa

Pedagogik qobiliyatlar – zamonaviy o'qituvchining eng muhim kasbiy belgilaridan biridir. Ular nafaqat ta'lim jarayonining muvaffaqiyatli kechishini, balki yosh avlodning har tomonlama kamol topishida ham asosiy omil bo'lib

xizmat qiladi. Shuning uchun, pedagog kadrlar tayyorlashda bu qobiliyatlarni aniqlash, shakllantirish va rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish zarur.

ADABIYOTLAR

1. Махмудов, Ш. К. (2021). Профессионализм и формирование педагогических способности. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(5), 45-50.
2. Pedagogika — S.B. Qorayev muallifligi bilan (2022).
3. N. Saidahmedov. Yangi pedagogik texnologiyalar (2017)